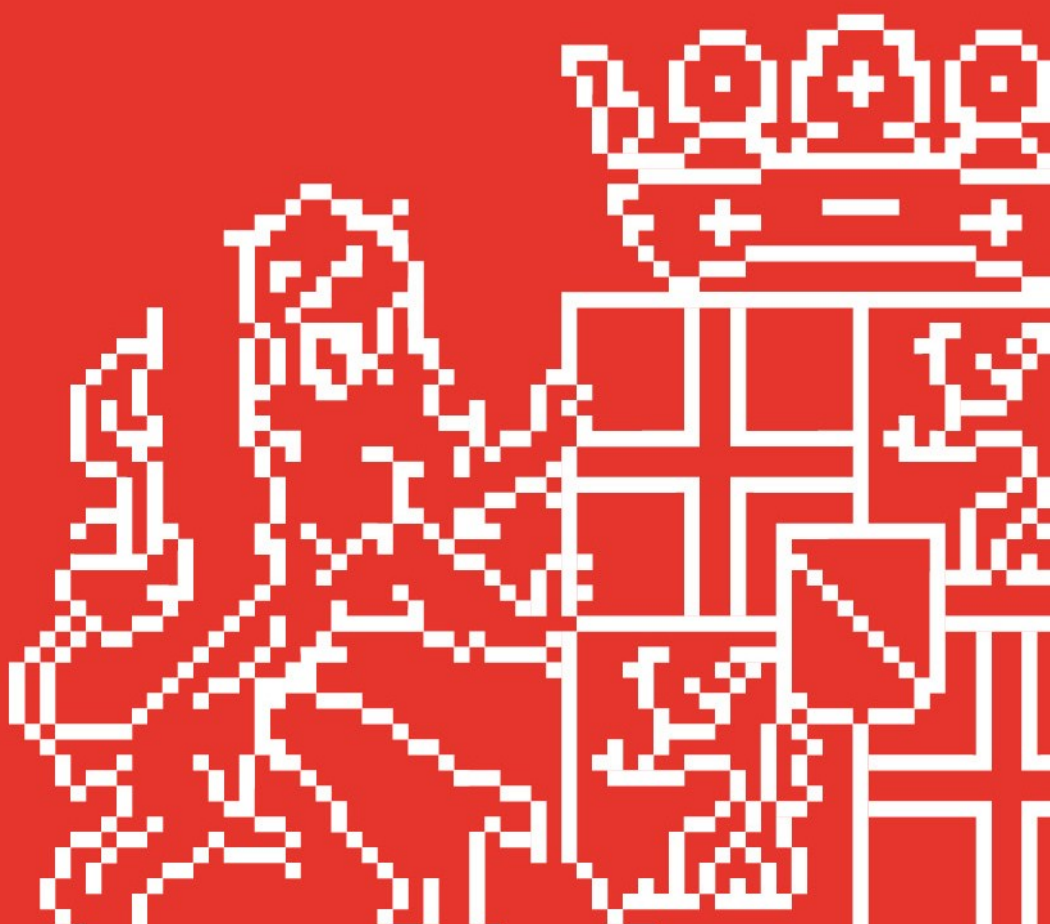

VOORTGANGSRAPPORTAGE PROVINCIAAL UITVOERINGSPROGRAMMA CONVENANT BODEM (PUC)

Publicatiedatum	25 augustus 2014
Status	definitief
Referentienummer	80F95DC7

Samenvatting

Het Provinciaal Uitvoeringsprogramma Convenant bodem (PUC) is door Provinciale Staten van Utrecht vastgesteld in maart 2010. Het PUC biedt een overzicht van onze activiteiten ten aanzien van bodem en ondergrond voor de periode 2010 t/m 2014. De programmaperiode is inmiddels gelijkgesteld met de tijdsduur van het Convenant bodem en daarom met een jaar verlengd (t/m 2015). In deze periode hebben we onze inspanningen op drie thema's ingezet:

- De voortgang van de bodemsaneringsoperatie, met de focus op de aanpak van de spoedlocaties;
- Het ontwikkelen van gebiedsgericht grondwaterbeheer;
- Onze uitwerking van de strategische visie op bodem en ondergrond.

Deze voortgangsrapportage heeft betrekking op de eerste twee genoemde thema's. Hierbij zijn de volgende hoofdtitels te onderscheiden:

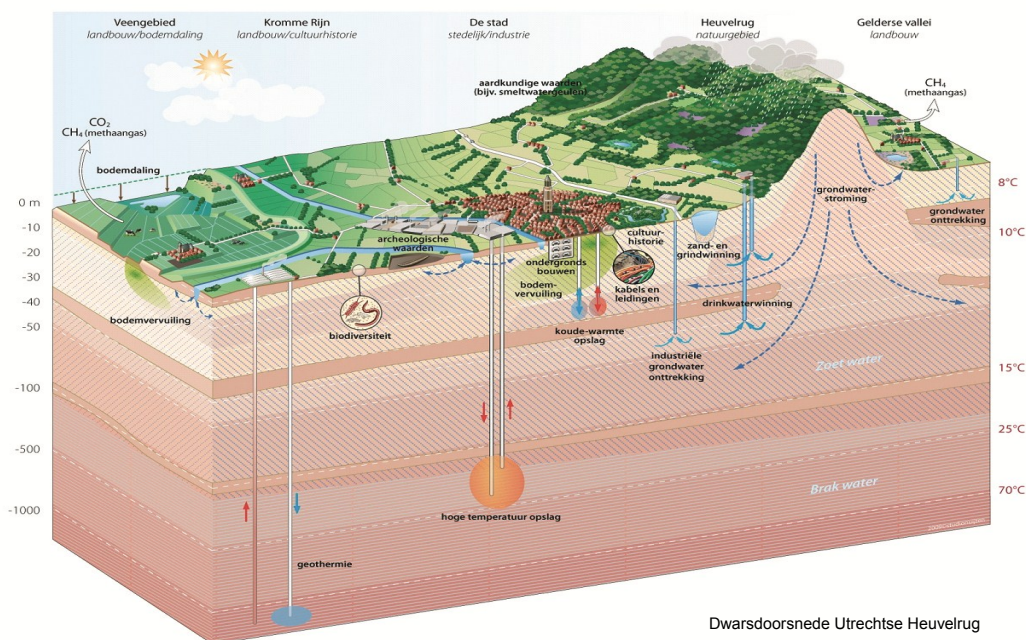
- **Aanpak van de spoedlocaties.** Spoedlocaties zijn locaties waar als gevolg van de bodemverontreiniging risico's voor mens, plant of dier aanwezig zijn. Bij de aanpak van deze spoedlocaties vervullen we voornamelijk een regisserende rol. We monitoren de voortgang en rapporteren hierover aan het Ministerie van I&M. We zijn begonnen met een selectie van 750 verdachte locaties, en hebben nu (juni 2014) nog 91 locaties op de spoedlijst staan;
- **Onderzoek, sanering en nazorg.** Hierbij treden we op als bodemonderzoeker of bodemsaneerder. Het gaat vooral om projecten die al in een voorgaande periode zijn opgestart en tot in de huidige periode of zelfs nog daarna doorlopen. We beoordelen projecten op aanwezige risico's en wanneer deze er zijn en er geen andere verantwoordelijke partij aanwezig is, pakken we het vervolg op. Het aantal projecten neemt af, omdat we in de afgelopen jaren veel projecten hebben afgerond, maar we hebben de komende jaren nog 17 projecten in uitvoering;
- **Nazorg van voormalige stortplaatsen (NAVOS).** Ook hier hebben we een uitvoerende rol. We inventariseren en screenen de voormalige stortplaatsen en laten onderzoeken in hoeverre er sprake is van ecologische risico's of verspreidingsrisico's. Van de bijna 100 voormalige stortplaatsen hebben we nog slechts een handvol projecten in uitvoering;
- **Gasfabrieksterreinen en waterbodems.** Met het onderzoeken en saneren van voormalige gasfabrieksterreinen zijn we al in de jaren 80 van de vorige eeuw begonnen. Op één project na zijn alle projecten inmiddels afgerond. De taak voor onderzoek en sanering van waterbodems ligt sinds de Waterwet bij de waterschappen. Voor een tweetal oude projecten geven we hierbij nog financiële ondersteuning;
- **Stimulering van derden.** We stimuleren gemeenten, bedrijven en particulieren niet alleen door het verstrekken van een mogelijke financiële bijdrage in de kosten voor onderzoek en sanering, maar we zorgen ook voor ondersteuning, advisering, kennisoverdracht en informatiebeheer;
- **Gebiedsgericht grondwaterbeheer (GGB).** We zetten ons sterk in om GGB te stimuleren. Uit ons onderzoek blijkt echter dat het aantal gebieden waarvoor GGB een mogelijke oplossing zou zijn, op dit moment beperkt is. Dit wordt mede ingegeven door de economische crisis waardoor weinig ruimtelijke initiatieven ondernomen.

We liggen bij de voortgang van onze activiteiten voor de huidige periode goed op koers. We hebben de afgelopen jaren veel projecten afgerond en we zijn daarbij ruim binnen het beschikbare budget gebleven. Constatering is ook dat we na 2015 nog niet klaar zijn met de afronding van de bodemsaneringsoperatie in onze provincie. De focus zal dan verschuiven van de humane spoedlocaties naar de ecologische spoedlocaties en met name naar de spoedlocaties met een verspreidingsrisico. Daarnaast zal in het bodembeleid meer nadruk komen te liggen op beheren in plaats van saneren.

Inhoudsopgave

Samenvatting	2
1. Inleiding	4
2. Voortgang bodemsaneringsoperatie	6
3. Spoedlocaties.....	8
4. Onderzoek, sanering en nazorg	10
5. Nazorg Voormalige Stortplaatsen (NAVOS).....	12
6. Gasfabrieksterreinen en waterbodems.....	14
7. Stimulering van derden.....	16
8. Gebiedsgericht grondwaterbeheer	18
9. Uitvoering in 2015 en verder	20
10. Inkomsten en uitgaven	22
Bijlage 1 Begrippenlijst.....	23
Bijlage 2 Status locaties.....	24
Bijlage 3 Lijst locaties 2015 (en verder)	26
Bijlage 4 Programmamedewerkers.....	27

1. Inleiding

Als provincie Utrecht werken we voortdurend aan een schone leefomgeving voor onze inwoners. Daarom steken we samen met andere partijen, zoals gemeenten, omgevingsdienst, bedrijven, waterschappen en natuurorganisaties, veel energie in de aanpak van bodemverontreiniging.

Het Provinciaal Uitvoeringsprogramma Convenant bodem

Eén van de instrumenten daarvoor is het Provinciaal Uitvoeringsprogramma Convenant bodem (PUC), door Provinciale Staten van Utrecht vastgesteld in maart 2010. Het PUC is gebaseerd op het bestuurlijke convenant 'Bodemontwikkelingsbeleid en aanpak speedlocaties' (Convenant bodem), dat op 10 juli 2009 door het Rijk, het IPO, de VNG en de Unie van Waterschappen is ondertekend.

Het PUC biedt een overzicht van onze activiteiten ten aanzien van bodem en ondergrond voor de periode 2010 tot en met 2014. De programmaperiode is inmiddels gelijkgesteld met de tijdsduur van het Convenant bodem en daarom met een jaar verlengd (t/m 2015). In deze periode hebben we onze inspanningen op drie thema's ingezet:

- De voortgang van de bodemsaneringsoperatie, met de focus op de aanpak van de speedlocaties;
- Het ontwikkelen van gebiedsgericht grondwaterbeheer;
- Onze uitwerking van de strategische visie op bodem en ondergrond.

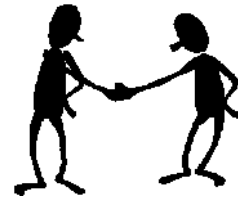
Deze voortgangsrapportage heeft betrekking op de eerste twee genoemde thema's. Over het derde thema, de strategische visie op bodem en ondergrond, wordt separaat gerapporteerd. In april 2014 is in dit kader vanuit de beleidsafdeling Fysieke Leefomgeving (FLO) de kadernota ondergrond tot stand gekomen. Daarnaast werkt FLO momenteel aan het Bodem-, Water- en Milieubeleidsplan (BWM-beleidsplan).

De voortgangsrapportage

Deze voortgangsrapportage geeft inzicht in de voortgang van de bodemsaneringsoperatie in de provincie Utrecht en beschrijft, tenzij anders vermeld, de activiteiten van het programma bodemsanering van team Grondzaken van de afdeling Uitvoering Fysieke Leefomgeving (UFL). Tevens wordt een stand van zaken ten aanzien van het uitgegeven budget gegeven. Momenteel worden landelijk afspraken gemaakt over een aanvullende financiering voor 2015. Daarom wordt in deze voortgangsrapportage ook inzicht gegeven in de activiteiten en de geraamde kosten voor 2015. Tot slot worden de verwachte ontwikkelingen op bodemgebied voor de periode na 2015 geschetst. Gezien het in deze rapportage opgenomen jargon, is in bijlage 1 een lijst van gebruikte begrippen en afkortingen opgenomen.

De transitie naar nieuw bodembeleid

Zoals bovenstaand al is gezegd, is het PUC gebaseerd op het bestuurlijke convenant 'Bodemontwikkelingsbeleid en aanpak spoedlocaties'. Met dit Convenant bodem is een nieuwe koers ingezet voor het bodembeleid:

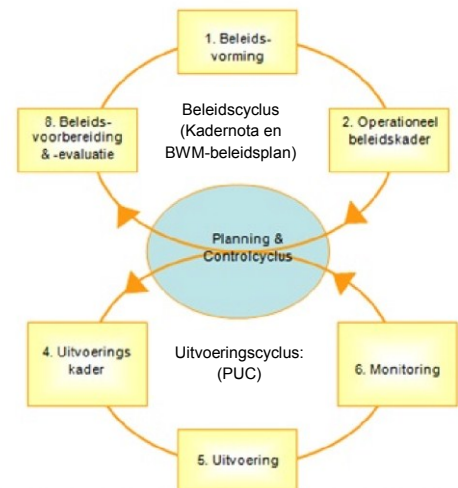

- De transitie van sectoraal beleid naar integraal beleid
Het beleid voor bodems is de afgelopen decennia gedomineerd door sectorale wet- en regelgeving ten aanzien van (chemische) bodemkwaliteit. De nieuwe werkwijze gaat meer uit van een integrale benadering van het bodem- en watersysteem;
- De afronding van de bodemsaneringsoperatie, van saneren naar beheren
Het sectorale overheidsbeleid voor bodemsanering was gebaseerd op de doelstelling om alle ernstige gevallen van bodemverontreiniging gesaneerd of beheerst te hebben voor het jaar 2030. Voor wat betreft de spoedlocaties, de locaties met risico's voor mens, plant of dier, zijn concrete maatregelen in het Convenant bodem afgesproken. Daarmee wordt de bodemsaneringsoperatie afgerond. Dat wil niet zeggen dat we daarna geen bodems meer zullen saneren. Hierna zal bodemsanering onderdeel van ruimtelijke ontwikkelingen worden en is het relevant bij de realisatie van ruimtelijke plannen, zoals het gebruiksrijp maken van locaties. Daarmee verschuift het zwaartepunt van het bodembeleid van saneren naar beheren.

Ontwikkeling van provinciaal beleid

Aangezien de toekomstige aanpak van de bodemsanering een meer integrale en beleidsmatige benadering vergt, is bodemsanering opgenomen in de recent door afdeling FLO opgestelde kadernota ondergrond (d.d. 14 april 2014). Deze nota geeft invulling aan de actuele opgaven voor de integrale ondergrond. Het betreft:

- Het aanwijzen van geschikte gebieden in de provincie voor toekomstige winning van grondwater voor drinkwater en de manier waarop we die gebieden willen beschermen;
- Het bepalen van onze inzet bij nieuwe afspraken over de bodemsaneringsoperatie met het Rijk en de manier waarop wij sanering door derden bevorderen;
- Het bepalen van onze inzet voor het instrument gebiedsgericht grondwaterbeheer;
- Het bepalen waar extra ruimte geboden kan worden voor bodemenergie en hoe wij de regierol daarbij oppakken;
- Het bepalen van onze inzet voor verdere ontwikkeling van geothermie;
- Het formuleren van een visie op mijnbouwactiviteiten voor inbreng in STRONG (Structuurvisie Ondergrond) en de Structuurvisie Schaliegas.

De beleidscyclus

Verdere integratie van de aanpak van de bodemsanering in het ruimtelijke beleid zal plaatsvinden via opname in het Bodem-, Water- en Milieubeleidsplan (BWM-beleidsplan) dat momenteel door de afdeling FLO wordt opgesteld en eind 2015 van kracht moet zijn. In het nieuwe bodembeleid zal het omgaan met bodemverontreinigingen meer nog gebiedsgericht worden aangepakt waarbij het preventieve en curatieve beleid onder één noemer komen.

Bodemsanering Soesterberg

2. Voortgang bodemsaneringsoperatie

Bij de voortgang van de bodemsaneringsoperatie, het eerste thema van het PUC, ligt de focus op de aanpak van de spoedlocaties. We hebben hierbij meerdere rollen: we registreren, rapporteren, onderzoeken, saneren, stimuleren, ondersteunen, toetsen en houden toezicht. We liggen op koers, maar zijn nog niet klaar.

Onze rollen

We kunnen voor onszelf bij onze activiteiten verschillende rollen onderscheiden:

- Het registreren van de aanpak van de spoedlocaties. Spoedlocaties zijn locaties met risico's voor mens, plant of dier, als gevolg van de bodemverontreiniging. Na onze inventarisatie en selectie van de spoedlocaties houden we het overzicht op de aanpak van de spoedlocaties. We houden de vinger aan de pols wat betreft de voortgang en rapporteren daarover aan het Ministerie van I&M;
- Het optreden als bodemonderzoeker en bodemsaneerder. Als duidelijk is dat een andere partij niet verantwoordelijk is voor de aanpak van een bodemverontreiniging, onderzoeken we of er sprake is van een spoedeisende sanering. Als dat het geval is, dan zullen door ons maatregelen worden getroffen;
- Het adviseren en stimuleren van gemeenten, de omgevingsdienst en private partijen bij de aanpak van bodemverontreiniging. Onze ondersteuning bestaat uit het aanbieden van informatie en specifieke kennis. Bovendien verdelen we op grond van verschillende subsidieregelingen budget onder de gemeenten, bedrijven en particulieren;
- Het uitvoeren van onze wettelijke taken als bevoegd gezag Wet bodembescherming (Wbb). Deze taken hebben betrekking op vergunningverlening, toezicht en handhaving en worden uitgevoerd door onze afdeling Vergunningverlening en Handhaving (VEH). Per 1 juli 2014 zijn deze taken gemandateerd aan de Regionale Uitvoeringsdienst Utrecht (RUD Utrecht). Deze taken maken geen onderdeel uit van het PUC en worden in deze rapportage verder niet besproken.

Onze activiteiten

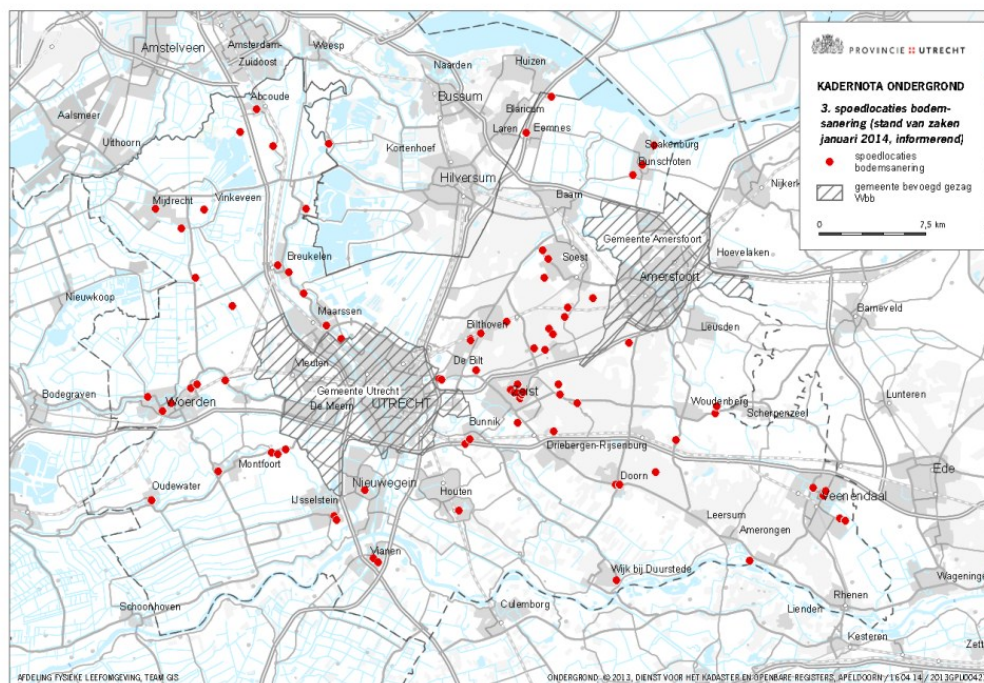
Onze activiteiten en de behaalde resultaten met betrekking tot de voortgang van de bodemsaneringsoperatie zijn in de navolgende hoofdstukken beschreven. Hierbij zijn de volgende hoofditems te onderscheiden:

- Aanpak van de spoedlocaties (hoofdstuk 3). Hierbij vervullen we voornamelijk een regisserende rol. De daadwerkelijke aanpak van de spoedlocaties ligt veelal bij partijen die daarvoor in eerste instantie verantwoordelijk zijn, zoals eigenaren van bedrijfsterreinen. We monitoren de voortgang en zorgen er voor dat als dat nodig is, het juridisch instrumentarium wordt ingezet. Dit betreft dan met name de bevoegd gezag taken van de Wbb. Hiervan ligt de uitvoering bij onze collega's van de afdeling VEH;
- Onderzoek, sanering en nazorg (hoofdstuk 4). Hierbij vervullen we een uitvoerende rol als bodemonderzoeker of bodemsaneerder. We verlenen opdracht om bodemonderzoeken en bodemsaneringen uit te voeren. Het gaat vooral om projecten die al in een voorgaande periode zijn opgestart en tot in de huidige periode of zelfs nog daarna doorlopen;
- Nazorg van voormalige stortplaatsen (NAVOS, hoofdstuk 5). Ook hier hebben we een uitvoerende rol. We inventariseren en screenen de voormalige stortplaatsen en laten onderzoeken in hoeverre er sprake is van ecologische risico's. Daarnaast voeren we op een aantal locaties een grondwatermonitoring uit om te beoordelen of er sprake is van verspreidingsrisico's;
- Gasfabrieksterreinen en waterbodems (hoofdstuk 6). Met het onderzoeken en zonodig saneren van gasfabrieksterreinen zijn we al in de jaren 80 van de vorige eeuw begonnen. Eén project moet nog worden afgerond. De taak voor onderzoek en sanering van waterbodems ligt sinds de 'nieuwe' Waterwet (december 2009) met name bij de waterschappen. Voor een tweetal oude projecten geven we hierbij financiële ondersteuning;
- Stimulering van derden (hoofdstuk 7). We stimuleren gemeenten, bedrijven en particulieren niet alleen door het verstrekken van een mogelijke financiële bijdrage in de kosten voor onderzoek en sanering, maar we zorgen ook voor kennisoverdracht en informatiebeheer.

Naast bovenstaande activiteiten die alle te maken hebben met het eerste thema van het PUC (de voortgang van de bodemsaneringsoperatie), hebben we vanzelfsprekend ook gewerkt aan het tweede thema: gebiedsgericht grondwaterbeheer (GGB). De activiteiten die we hiervoor hebben verricht, zijn opgenomen in hoofdstuk 8.

Het werkgebied waar we onze activiteiten voor het PUC uitvoeren, is de gehele provincie Utrecht, met uitzondering van het grondgebied van de gemeenten Utrecht en Amersfoort. Deze gemeenten zijn zelf verantwoordelijk voor hun bodemopgave. In bijlage 4 is een overzicht opgenomen van de medewerkers die aan het PUC hebben meegewerkt.

Spoedlocaties provincie Utrecht

3. Spoedlocaties

Locaties met verontreinigingen die een mogelijk risico vormen voor mens of milieu, vormen de zogenaamde spoedlocaties. Onze aandacht is met name gericht op de aanpak van deze spoedlocaties. Na een eerste selectie van 750 locaties hebben nu nog in totaal 91 locaties op onze spoedlijst staan.

Risico's door bodemverontreiniging

We spreken van een spoedlocatie wanneer is vastgesteld, of het zeer aannemelijk is, dat er door de bodemverontreiniging risico's voor de mens of het milieu aanwezig zijn. Overigens is er meestal geen sprake van acuut gevaar, maar bij langdurige blootstelling kunnen er als gevolg van de verontreiniging risico's ontstaan. Hierbij kunnen we de volgende risico's onderscheiden:

- Humane risico's: bijvoorbeeld door inademing van verontreinigde binnenlucht, door consumptie van groenten uit de tuin of door inademing van asbestvezels;
- Verspreidingsrisico's: bijvoorbeeld door een omvangrijke verontreiniging in het grondwater of door bedreiging van een beschermd grondwaterbeschermingsgebied (drinkwater) of natuurgebied;
- Ecologische risico's: de verontreiniging vormt een bedreiging voor planten en/of dieren.

In veel gevallen merken mensen niets van de verontreiniging, bijvoorbeeld omdat bestrating contact met de verontreiniging onmogelijk maakt of omdat de verontreiniging op grotere diepte in de bodem aanwezig is. Om risico's op de lange termijn tegen te gaan, is het wel belangrijk dat de bodem ter plaatse van de spoedlocaties binnen enkele jaren wordt gesaneerd. Op veel locaties is daar al mee gestart.

De spoedlijst

Zoals in 2009 landelijk is afgesproken in het Convenant bodem hebben we een lijst opgesteld van de spoedlocaties. De lijst is gebaseerd op een initiële lijst van 750 'verdachte' locaties. Op deze locaties vermoeden we op basis van historische bedrijfsactiviteiten dat door de bodemverontreiniging risico's aanwezig zijn. De lijst met spoedlocaties heeft een dynamisch karakter. Dat wil zeggen dat we locaties op de lijst plaatsen wanneer uit onderzoek is gebleken dat op de locaties risico's aanwezig zijn als gevolg van de aangetoonde bodemverontreiniging. We verwijderen een locatie van de lijst, zodra door aanvullend onderzoek is aangetoond dat (toch) geen risico's aanwezig zijn of de bodem ter plaatse voldoende gesaneerd is.

Activiteiten speedlocaties

In 2009 zijn we voortvarend gestart door het uitvoeren van de volgende activiteiten:

- In het landelijke gebied hebben we tientallen historische onderzoeken en bodemonderzoeken uit laten voeren om vast te stellen of daadwerkelijk sprake is van risico's. Daarnaast hebben we zelf nog 15 speedlocaties in uitvoering;
- In het stedelijk gebied hebben we door de inzet van een subsidieregeling (zie hoofdstuk 7) de gemeenten zo veel mogelijk gestimuleerd om deze onderzoeken uit te voeren;
- Ter plaatse van bedrijfsterreinen hebben we in samenwerking met team VVB van de afdeling VEH de eigenaren aangeschreven om tot onderzoek over te gaan. Bedrijfsmatige eigenaren zijn conform de Wbb verantwoordelijk om onderzoek uit te voeren en sanerende maatregelen te nemen als er risico's aanwezig zijn.

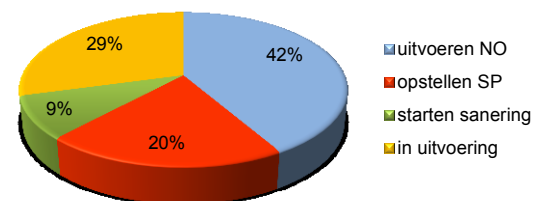
Bodemonderzoek in stedelijk gebied

Rapportage aan I&M

We registreren de gegevens van de uitgevoerde onderzoeken in ons bodeminformatiesysteem en moeten net als andere provincies en bevoegde gemeenten periodiek over de voortgang van de aanpak aan het Ministerie van I&M rapporteren.

Bij de Midterm Review (MTR) in juli 2013 hebben we de volgende aantallen speedlocaties gerapporteerd:

- 22 locaties met humane risico's;
- 65 locaties met ecologische en/of verspreidingsrisico's;
- 26 potentiële speedlocaties.

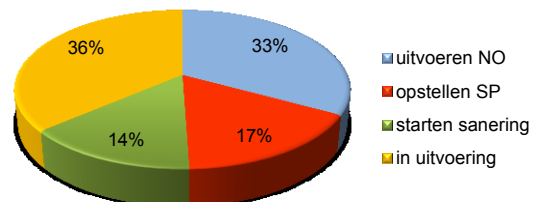

Stavaza juli 2013

Actuele stand van zaken

Op dit moment (augustus 2014) is de stand van zaken als volgt:

- 20 locaties met humane risico's;
- 56 locaties met ecologische en/of verspreidingsrisico's;
- 15 potentiële speedlocaties.

Stavaza augustus 2014

Sinds de MTR van juli 2013 is het aantal speedlocaties gedaald van 113 naar 91. Ook is er een verschuiving van de onderzoeksfase naar de uitvoeringsfase te zien. Onze inspanningen leiden dus tot resultaat. Wij voorzien dat de hoofddoelstelling van het Convenant bodem om locaties met humane risico's voor 2016 aan te pakken wordt gerealiseerd, aangezien veel locaties met humane risico's in uitvoering zijn. Voor één locatie met humane risico's is deze haalbaarheid twijfelachtig. Hier zullen wij in ieder geval ervoor zorg dragen dat de risico's worden beheerst.

De locaties met ecologische en/of verspreidingsrisico's zijn geïnventariseerd. Ook dit was een doelstelling van het Convenant bodem. We zullen de aanpak van deze speedlocaties met name in de volgende programmaperiode (na 2015) oppakken.

Grondsanering Rijksstraatweg te Leersum

4. Onderzoek, sanering en nazorg

Onze uitvoerende taak neemt gestaag af. We proberen projecten zo veel mogelijk af te ronden, zeker als het geen spoedlocaties zijn. Op dit moment hebben we nog 17 projecten in uitvoering. De meeste projecten lopen door vanuit de vorige programmaperiode.

De projectanalyse bepaalt het vervolg

In de beginjaren van de bodemsaneringsoperatie (eind vorige eeuw) pakten we de meeste bodemonderzoeken en –saneringen als overheid zelf op. Er lopen daarom nog veel projecten door vanuit de eerdere programmaperioden. De focus is in de loop der jaren echter verschoven naar de aanpak van locaties met risico's en naar eigen verantwoordelijkheid van eigenaren en gebruikers van verontreinigde percelen.

Om het vervolg van onze activiteiten vast te stellen, hebben we voor onze projecten een projectanalyse uitgevoerd. Wanneer na onderzoek blijkt dat er geen sprake is van een spoedlocatie, pakken we het vervolg niet op. Ook wanneer een andere partij aansprakelijk is voor de vervolgaanpak, geven we het project geen vervolg. Projecten waar blijkt dat geen ernstige bodemverontreiniging aanwezig is, beschouwen we als afgerond. Ook projecten waar sanering volgens de afspraken is uitgevoerd, beschouwen we als afgerond.

Uit de projectanalyses blijkt dat we meer dan de helft van de projecten op basis van de beschikbare gegevens af kunnen ronden. Hierover zijn vervolgens in nauw overleg met onze afdeling Vergunningverlening nadere afspraken gemaakt, aangezien zij vanuit hun bevoegd gezag rol de projecten formeel afsluiten.

Het resultaat

In tabel 1 van bijlage 2 is een overzicht gegeven van onze eigen Wbb-projecten. Het gaat om onderzoeks-, sanerings- en nazorgprojecten op locaties waar het niet mogelijk is om veroorzakers of eigenaren aansprakelijk te stellen en er geen externe initiatiefnemers zijn. Voor deze locaties vervullen we een vangnetfunctie. In de tabel is aangegeven of we het project inmiddels hebben afgerond, we het project geen vervolg geven of we het project nog in uitvoering hebben.

Van de 8 onderzoeksprojecten geven we er 5 geen vervolg. Van de 18 sanerings- en nazorgprojecten hebben we er inmiddels 7 afgerond en geven we 3 projecten geen vervolg. De overige projecten betreffen met name langlopende grondwatersaneringen waarbij de verontreiniging in het grondwater wordt beheerst. Op dit moment vindt op ons project in Austerlitz (zie verderop) actieve beheersing van het grondwater plaats. Bij alle overige projecten wordt via monitoring in de gaten gehouden of de verontreinigingen in het grondwater zich niet te veel verspreiden.

Een lopend speedproject: Oude Postweg Austerlitz

Eén van onze langlopende projecten ligt aan de Oude Postweg 8 te Austerlitz (gemeente Zeist). In het verleden was hier een metaal- en moffelbedrijf gevestigd. Door de bedrijfsactiviteiten is de bodem, met name het grondwater, verontreinigd geraakt. De bodemverontreiniging is ontstaan vanuit een zinkput, waarschijnlijk zijn hierin ontvettingsmiddelen als afvalproduct gestort. De kern van de verontreiniging is gelegen op het perceel Oude Postweg 8a. Vanaf de kern loopt de verontreinigingspluim in het grondwater van de straat af, het bos in. De gezamenlijke kern/pluim heeft een lengte van circa 600 m.

Uit het uitgevoerde bodemonderzoek blijkt dat er verspreidingsrisico's aanwezig zijn. In 2005 zijn we gestart met de sanering en is een actieve grondwaterbeheersing opgestart. Deze bestaat uit onttrekking en zuivering van verontreinigd grondwater. Het gezuiverde grondwater wordt vervolgens weer in de bodem geïnfiltrerd. Met monitoring en grondwatermodellering is bevestigd dat de verontreiniging zich door deze beheersmaatregelen niet verder verspreidt.

Vanuit de bron is een pluim ontstaan waarvan verwacht werd dat deze binnen 10 jaar gesaneerd zou zijn. Na 5 jaar saneren hebben we een tussentijds evaluatierapport op laten stellen. Hieruit blijkt dat we de verwachte tijdsduur van de sanering moeten bijstellen. Naar verwachting is de pluim door de maatregelen na 50 jaar gesaneerd en zal de beheersing van de bron daarna eeuwigdurend zijn.

In 2014 zal een aanbesteding worden gedaan voor de vervanging van de installatie voor de onttrekking en infiltratie van het grondwater. De bijzondere situatie doet zich voor dat het grondwater ter plaatse zo zuur is dat de metalen onderdelen van de installatie worden aangetast. De investering die met de vervanging van de installatie gemoeid is, en de exploitatiekosten van de installatie bepalen voor een groot deel de besteding van ons Wbb-budget voor de komende jaren.

Grondwatersanering Oude Postweg te Austerlitz

Een afgerond speedproject: Beatrixstraat Veenendaal

De locatie Beatrixstraat 37 ligt nabij het centrum van Veenendaal en betreft een woonhuis met een voormalig bedrijfsgebouw. In dit bedrijfsgebouw was tot 1975 een textielververij en daarna tot 1993 een chemische wasserij gevestigd. Door de vroegere bedrijfsactiviteiten is een bodemverontreiniging met oplosmiddelen (VOC), met name tetrachlooretheen) ontstaan. Door de verontreiniging in het grondwater zijn verspreidingsrisico's aanwezig.

In februari 1998 zijn we gestart met de uitvoering van de sanering. De sanering bestond uit het ontgraven van de grond ter plaatse van twee bronlocaties en het aanbrengen van een bodemluchtextractie- en een grondwateronttrekkingssysteem. Gaandeweg de sanering bleek dat de saneringsdoelstelling 'volledige verwijdering van de verontreiniging in zowel grond en grondwater' onhaalbaar was. Na een langdurige actieve sanering bleek in 2006 dat de omvang van de verontreiniging wel was afgenomen, maar dat een volledige verwijdering niet bereikt was.

Hierna hebben we gedurende enige jaren een monitoring van de grondwaterverontreiniging uitgevoerd. Uit de resultaten van de monitoring blijkt dat er nog steeds een ernstige verontreiniging in het grondwater aanwezig is, maar dat deze restverontreiniging niet leidt tot verspreidingsrisico's. Er is sprake van een stabiele eindsituatie. Dit betekent dat de restverontreiniging in de toekomst niet in omvang toeneemt, en mogelijk zelfs in omvang afneemt. In 2011 hebben we de monitoring van het grondwater met instemming van onze afdeling VEH stopgezet.

Voormalige stortplaatsen in de provincie Utrecht

5. Nazorg Voormalige Stortplaatsen (NAVOS)

Binnen onze provincie liggen bijna 100 voormalige stortplaatsen. Het merendeel van deze stortplaatsen bevindt zich in het landelijk gebied, en soms in een natuurgebied. Sanering van deze locaties kan spoedeisend zijn op basis van ecologische risico's of verspreidingsrisico's. In verreweg de meeste gevallen is er gelukkig geen sprake van risico's.

NAVOS-project

Om vast te stellen of de voormalige stortplaatsen problemen voor de omgeving veroorzaken, is in 1996 het landelijke NAVOS project gestart. Binnen dit project hebben we bijna 100 voormalige stortplaatsen in de provincie Utrecht onderzocht. Hierbij is in eerste instantie gekeken naar de dikte en kwaliteit van de deklaag en de kwaliteit van het grondwater. Deze eerste onderzoeken zijn globaal van aard. Vanaf 2008 hebben we op 21 voormalige stortplaatsen een nader onderzoek uitgevoerd om beter inzicht te krijgen in de omvang van verontreiniging en de mogelijke risico's. Hieruit kwamen 7 locaties naar voren met potentiële risico's; hiervan zijn er 5 met potentiële ecologische risico's en 2 met potentiële verspreidingsrisico's.

Risico-indeling

Op basis van de verzamelde gegevens hebben we voor de overige circa 80 NAVOS-locaties een screening op potentiële spoed uitgevoerd. Hierbij hebben we de locaties ingedeeld op basis van de verontreiniging in grond en grondwater en maken we onderscheid in locaties met een potentieel ecologisch risico of potentieel verspreidingsrisico. Omdat de meeste voormalige stortlocaties slecht toegankelijk zijn, is er bijna nooit sprake van humane risico's. Uit de screening bleek dat er naast bovengenoemde locaties nog 9 locaties met potentiële risico's zijn; 3 locaties met potentiële ecologische risico's en 6 locaties met potentiële verspreidingsrisico's.

In tabel 2 van bijlage 2 is een overzicht opgenomen van de 16 resterende NAVOS-locaties. Van de locaties met een potentieel ecologisch risico geven we er 4 geen vervolg en zijn er nog 4 in onderzoek. Van de locaties met een potentieel verspreidingsrisico hebben we er 1 afgerond en geven we er 6 geen vervolg. Bij één locatie vindt momenteel nog monitoring van het grondwater plaats.

Maatschappelijke afweging

Soms blijkt uit de modelmatige risicobeoordeling van een NAVOS-locatie, dat er mogelijk sprake is van ecologische risico's, maar bestaat de indruk dat deze risico's in de praktijk eigenlijk niet aanwezig zijn. Voor deze gevallen biedt de nieuwe Circulaire bodemsanering de mogelijkheid om te kiezen voor een maatschappelijke afweging. Hiermee kunnen we vaststellen of het zinvol is om vervolgonderzoek en eventueel een sanering uit te voeren. Bij een dergelijke afweging worden onder meer de effecten als gevolg van de bodemverontreiniging en de betrokken actoren geïnventariseerd. Ook wordt vastgesteld wat de effecten van een mogelijke sanering zijn. Is het middel niet erger dan de kwaal? Deze afweging heeft een meer integrale benadering en wordt in samenwerking met andere betrokken partijen uitgevoerd.

In deze maatschappelijke afweging worden vragen beantwoord als:

- Is er sprake van een natuurdoelstelling of beschermde natuurwaarden?
- Welke impact heeft sanering op de natuurdoelstelling en natuurwaarden?
- Is sanering maatschappelijk aanvaardbaar?

Met de antwoorden kunnen we beter onderbouwen of er een noodzaak bestaat tot het nemen van sanerende maatregelen en zo ja, wat die maatregelen dan zouden kunnen inhouden.

Natuurwaarden

Voormalige stortplaats Kerkdijk Westbroek

De voormalige stortlocatie Achter Kerkdijk 70 te Westbroek (gemeente De Bilt) betreft een gedempte sloot met een lengte van circa 1.800 meter. De dikte van de stortlaag varieert van 2 tot 3 meter. De directe omgeving is in gebruik als agrarisch grasland en akkerbouwgrond. De stortlaag is over een lengte van circa 1.000 meter afgedekt met een verhardingslaag, het resterende gedeelte van 800 meter van de stortlocatie is slecht afgedekt. Hierdoor is de deklaag sterk verontreinigd met zware metalen. De stortlocatie is gelegen in het Natura 2000-gebied de Oostelijke Vechtplassen en maakt deel uit van de ecologische hoofdstructuur (EHS). De standaard modelmatige risicobeoordeling wijst op mogelijke ecologische risico's.

Gelet op het bijzondere karakter van deze locatie – een relatief lange, maar smalle verontreinigde strook in een verder 'normale' omgeving – hebben we in overleg met de betrokken partijen (o.a. eigenaar, natuurbeheerder, bevoegd gezag) en ondersteund door een externe adviseur, gekozen voor een maatschappelijke afweging.

Op basis van veldonderzoek en een inventarisatie van de natuurwaarden van de locatie en omgeving hebben we vastgesteld dat de aanwezige verontreiniging geen effecten heeft op de aanwezige natuurwaarden, dat het nemen van herstelmaatregelen ('sanering') niet zal leiden tot hogere natuurwaarden en dat er daarmee geen sprake is van ecologisch risico's. De betrokken partijen stemden hiermee in en in een Wbb-beschikking is de ernst (wel ernstig) en de spoedeisendheid (niet spoedeisend) van de bodemverontreiniging vastgelegd. Er hoeven bij ongewijzigd gebruik dus geen sanerende maatregelen te worden genomen. De sanering kan mogelijk worden gecombineerd met eventuele toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen.

Locatie Kerkdijk te Westbroek

Voormalige gasfabriek IJsselstein

6. Gasfabrieksterreinen en waterbodems

De eerste gasfabriek in Nederland werd in 1826 in gebruik genomen. Veel gasfabrieken werden in de eerste helft van de twintigste eeuw gesloopt waarbij meestal een sterk verontreinigd terrein achterbleef. In Utrecht hebben we de meeste gasfabrieksterreinen al in de jaren 80 en 90 van de vorige eeuw gesaneerd. In de huidige programmaperiode zijn de projecten – op slechts één na – ook administratief volledig afgehandeld.

Voor de sanering van de waterbodems zijn de waterschappen inmiddels bevoegd gezag. Sindsdien valt de financiering van waterbodemsaneringen ook onder de Waterwet.

Gasfabrieken

De aanpak van verontreinigde gasfabrieksterreinen is bij ons van oudsher al een aandachtspunt geweest. Daarom moeten de meeste projecten die nog in behandeling zijn, meestal nog slechts administratief worden afgehandeld.

In tabel 3 van bijlage 2 is een overzicht opgenomen van de gasfabrieksterreinen die nog op ons gasfabrieksprogramma staan. Voor de meeste terreinen hebben wij of de gemeente in eerdere programma-perioden een grondsanering uitgevoerd en voor een aantal terreinen ook een grondwatersanering. In enkele gevallen bereiden we een grondwatermonitoring voor of hebben we die al uitgevoerd. In lijn met onze lopende projecten uit hoofdstuk 3 hebben we voor deze locaties een projectanalyse uitgevoerd. Er is gekeken naar de spoedeisendheid van de verontreiniging, bestuurlijke afspraken en andere zwaarwegende argumenten.

We hebben alle projecten inmiddels afgerond. Concreet betekent dit dat de vaak nog aanwezige – doorgaans geringe - restverontreiniging door middel van een besluit kadastraal is geregistreerd. Een uitzondering hierop vormt de voormalige gasfabriek Hofplein te Vianen. Hier wordt nog een monitoring van het grondwater uitgevoerd. Wij pakken het vervolg echter niet op, de monitoring wordt, net als de sanering, uitgevoerd in opdracht van de Omgevingsdienst regio Utrecht, in naam van de gemeente Vianen.

Hooglandse Jaagpad Nieuwegein (voormalige gasfabriek IJsselstein)

Van 1911 tot 1951 was de gasfabriek van het Gemeentelijk Gas- en Waterleiding bedrijf van IJsselstein op het terrein gevestigd. De gasproductie vond plaats door middel van kolenvergassing. Bij de productie ontstonden grote hoeveelheden nevenproducten en afvalstoffen zoals koolas, afgewerkte ijzeraarde, teer en ammoniumhoudend afvalwater. Een deel van deze afvalstoffen is in de bodem terecht gekomen.

Het bijzondere van deze locatie is dat tegelijkertijd met de activiteiten van de gasfabriek drinkwaterwinning op het terrein plaatsvond. Na het stopzetten van de gasfabricage (sinds 1951) is het terrein in gebruik door de NV Waterleidingmaatschappij Midden Nederland (WMN, een voorganger van de huidige gebruiker Vitens) voor de winning en distributie van drinkwater.

In onze opdracht is vanaf 1984 een sanering uitgevoerd. De sanering is gestopt in 1988. De saneringsdoelstelling bleek met de toenmalige saneringsmethode niet haalbaar. Vervolgens hebben we in 1994 een grondwaterbeheersing gestart om de verspreiding van de verontreiniging te voorkomen. Deze beheersing is in 1998 vanwege teleurstellende resultaten gestopt. Om te kunnen beoordelen in hoeverre verspreiding van de verontreiniging in het grondwater, met name richting waterwinputten, op zou treden is in 1998 een monitoringsplan opgesteld. Sindsdien monitoren we het grondwater. Deze monitoring hebben we in 2013 met instemming van onze afdeling VEH gestopt aangezien uit de meetreeks gedurende 15 jaar bleek dat de restverontreinigingen in het grondwater zich niet verspreiden. De winning wordt dus niet bedreigd. Na de grondsanering was al geconcludeerd dat ter plaatse geen humane en ecologische risico's aanwezig waren.

Huidige situatie vml. gasfabriek IJsselstein

Inmiddels ligt het terrein vanwege een gemeentelijke herindeling niet meer in IJsselstein maar in Nieuwegein. De huidige eigenaar Vitens gaat nieuwbouw op het terrein realiseren. In het kader van die ruimtelijke ontwikkelingen worden de restverontreinigingen, die ter plaatse van de nieuwbouwlocatie aanwezig zijn, door Vitens gesaneerd.

Waterbodems

In december 2009 is de Waterwet (Wtw) in werking getreden. Hiermee is sanering van waterbodems uit de Wbb gehaald. Het uitgangspunt van de Wtw ten aanzien van verontreinigde waterbodems is om de waterbodem als onderdeel van het integrale watersysteem te beschouwen. De regionale waterkwaliteitsbeheerders zijn aangewezen als bevoegd gezag voor het waterbeheer.

Vanwege afspraken in het Convenant bodem, besteden we bodemsaneringbudget alleen aan spoedeisende bodems. Dat geldt ook voor waterbodems. Daarnaast moet sprake zijn van locaties waarvoor al voor de inwerkingtreding van de Wtw een beschikking 'ernst en spoed' is genomen. Alleen in die gevallen besteden wij als provincie nog budget aan de sanering van waterbodems. Dit geldt voor de volgende locaties:

Water(bodem)

- De Vecht en een aantal zijwateren van de Vecht (uitgevoerd door AGV/Waternet);
- Stadsgrachten van de gemeente Utrecht (uitgevoerd door HDSR).

Gesubsidieerde grondwaterinstallatie in Bunschoten

7. Stimulering van derden

We kunnen de bodem niet in ons eentje saneren. Dat mag niet, vanuit het wettelijk kader, en dat kan niet, omdat de opgave daarvoor te groot is. Daarom stimuleren we andere partijen, zoals gemeenten, bedrijven en particulieren om tot bodemonderzoek of bodemsanering over te gaan.

Informatisering en advisering

Belangrijke taken bij de stimulering van andere partijen zijn informatieoverdracht, het beschikbaar stellen van informatie, het organiseren van bijeenkomsten met overheden en bedrijven en het bieden van deskundig advies. Het betreft de volgende werkzaamheden:

- We stellen aan derden informatie beschikbaar over gevallen van bodemverontreinigingen via onze website (het provinciale bodemloket) en via het landelijk bodemloket. Het provinciale bodemloket biedt ook de mogelijkheid om per e-mail of telefonisch aanvullende informatie over een locatie op te vragen. Deze informatie wordt met name via team VVB van de afdeling VEH verspreid;
- We wisselen bodeminformatie met gemeenten uit.

Naast het actief verspreiden van informatie, het geven van advies en het aanbieden van momenten om kennis en ervaring uit te wisselen, bieden we de onderstaande subsidiemogelijkheden voor gemeenten, particulieren en bedrijven aan. Voor het verlenen en verstrekken van deze subsidies doen wij de inhoudelijke beoordeling. De collega's van de afdeling SER zorgen voor de administratieve afhandeling. Het budget voor de subsidieregelingen kent zijn eigen verantwoordingskader en maakt geen deel uit van het budget dat beschikbaar is voor het PUC.

Subsidie voor gemeenten

Gemeenten kunnen subsidie aanvragen voor het uitvoeren van hun bodemactiviteiten in het stedelijk gebied. De focus ligt hierbij op spoedlocaties.

Voorheen werd subsidie voor het uitvoeren van bodemonderzoek en/of -sanering verleend via de Uitvoeringsverordening Stedelijke Vernieuwing. De Wet stedelijke vernieuwing is in 2011 vervallen en daarom hebben we eind 2012 een nieuwe Uitvoeringsverordening subsidie bodemsanering Provincie Utrecht opgesteld. Via deze nieuwe uitvoeringsverordening kunnen gemeenten jaarlijks tot 1 april via een tendersysteem subsidie aanvragen voor het uitvoeren van bodemonderzoek, bodemsanering of gebiedsgericht grondwaterbeheer. Het gaat om een bijdrage in de kosten tot ten hoogste € 225.000,-. Indien er meer subsidie wordt aangevraagd dan er nog subsidie aanwezig is, wordt geprioriteerd op basis van de prioriteitsvolgorde in de uitvoeringsverordening.

Bodemsanering in stedelijk gebied (Defensie-eiland Woerden)

Subsidie voor eigenaren/erfpachters van eigen woningen

Voorheen werd subsidie voor het uitvoeren van bodemsaneringsactiviteiten door eigenaren/erfpachters van eigen woningen verleend via de 'Subsidieverordening bodemsanering eigen woningen' uit 2002. Met het opstellen van een nieuwe uitvoeringsverordening voor subsidie aan gemeenten hebben we ook direct de subsidieverordening bodemsanering eigen woningen geactualiseerd en opgenomen in de nieuwe Uitvoeringsverordening subsidie bodemsanering Provincie Utrecht. Eigenaren / erfpachters van eigen woningen met een ernstig verontreinigd perceel kunnen het gehele jaar door subsidieaanvragen indienen. Het gaat om een bijdrage in de kosten tot ten hoogste € 30.000,-.

Bedrijvenregeling

Bovenstaande subsidies zijn provinciale subsidieregelingen, dit in tegenstelling tot de Bedrijvenregeling. Hierbij kunnen bedrijven subsidie aanvragen voor de sanering van bodemverontreiniging op hun bedrijfsterrein. Deze regeling is een subsidie van het Rijk, waarvoor wij de inhoudelijke beoordeling bij de subsidieverlening en- verstrekking verrichten.

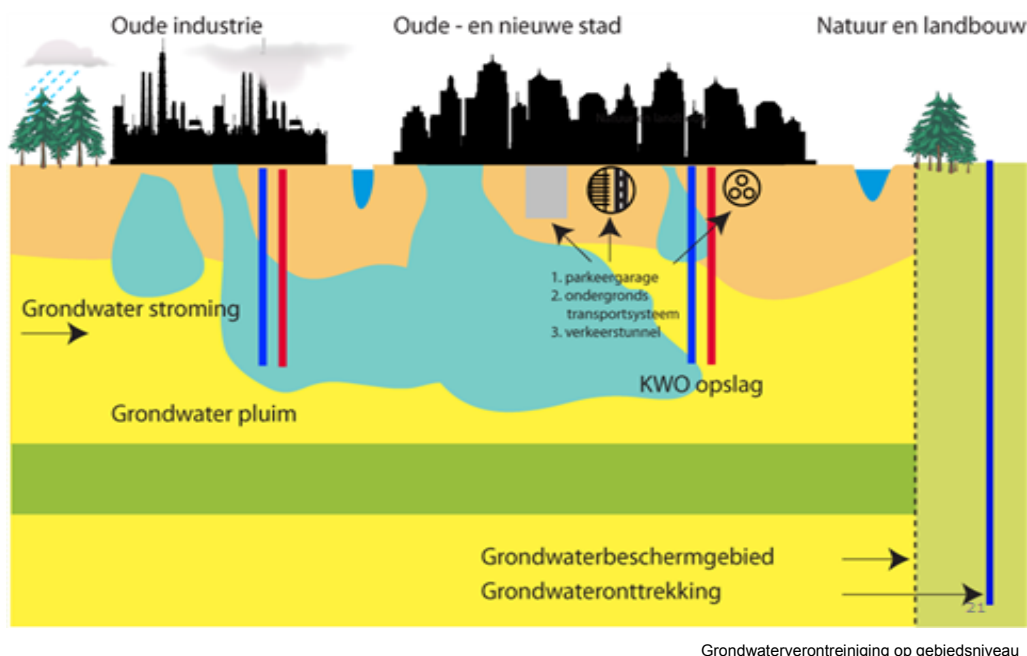
In 2007 hebben we bedrijven en instanties schriftelijk geïnformeerd over de Bedrijvenregeling. Deze mailing heeft geleid tot zo'n 400 aanmeldingen (vóór 1 januari 2008). Voor een deel betrof het locaties die bij ons al bekend waren. Van de overige locaties hebben we rapporten van bodemonderzoeken ontvangen. Deze hebben we beoordeeld op mogelijke spoedeisendheid van bodemsanering. Met deze actie hebben we nog een aantal locaties toegevoegd aan de 'potentiële spoed'-lijst.

Peilbuis op bedrijventerrein

Tot dusver beperken de werkelijke subsidie-aanvragen zich tot enkele per jaar. Omdat veel bedrijven genooddaakt zullen zijn verder onderzoek en een eventuele sanering uit te voeren in het kader van de aanpak van spoedlocaties in de komende programmaperiode, zal het aantal aanvragen naar verwachting toenemen.

8. Gebiedsgericht grondwaterbeheer

Als in een relatief klein gebied veel verontreinigingen in het grondwater aanwezig zijn, werkt een gevalsgerichte aanpak niet. De oplossing hiervoor is een gebiedsgerichte aanpak, die in samenhang met boven- en ondergrondse functies wordt uitgevoerd.

Van gevalsgericht naar gebiedsgericht

Het oorspronkelijke uitgangspunt van de Wet bodembescherming (Wbb) is dat sanering van ernstige verontreinigingen gevalsgericht dient te worden aangepakt. In de praktijk blijkt echter dat ernstige bodemverontreinigingen in het grondwater in stedelijke gebieden ter plaatse van oude industrie- en bedrijventerreinen zich vaak zodanig met elkaar hebben vermengd dat een gevalsgerichte aanpak niet goed mogelijk is of niet kosteneffectief is. Vaak stagneert de aanpak van deze grootschalige grondwaterverontreinigingen daardoor. Als gevolg hiervan stagneert in deze stedelijke gebieden vaak ook de herontwikkeling, zowel bovengronds als ondergronds. De aanpak van deze grondwaterverontreinigingen moet daarom op een grotere schaal en meer geïntegreerd met andere ruimtelijke ontwikkelingen plaatsvinden. Dit noemen we gebiedsgericht grondwaterbeheer (GGB).

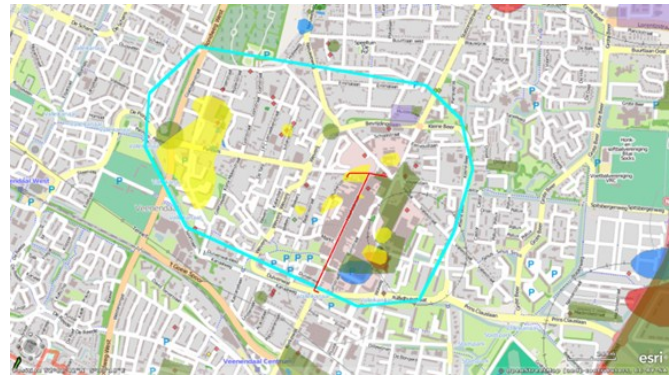
Om gebiedsgerichte benadering van grootschalige grondwaterverontreinigingen te bevorderen is in het Convenant bodem de afspraak gemaakt om landelijk aan de slag te gaan met GGB. De verwachting van I&M is dat GGB de komende jaren zal leiden tot de meest efficiënte, duurzame en kosteneffectieve oplossing. Daarnaast is in het Convenant bodem aangekondigd dat de rijksoverheid GGB wettelijk zal inbedden in de Wbb. Dit is inmiddels gebeurd.

De potentie van GGB in de provincie Utrecht

Naar aanleiding van het Convenant bodem hebben we verschillende activiteiten ten aanzien van GGB ondernomen. In 2010 zijn de eerste activiteiten van start gegaan met de verkenning van gebiedsgericht grondwaterbeheer op de Utrechtse Heuvelrug. Na deze verkenning zijn verschillende activiteiten opgestart, zoals:

- het uitvoeren van een pilot voor een digitale kaart voor de ondergrond;
- het uitvoeren van een aantal gemeentescans;
- communicatie naar gemeenten over GGB;
- het uitvoeren van een pilot in de gemeente Veenendaal;
- het opstellen van beleid, opgenomen in de kadernota ondergrond.

In beginsel is toepassing van GGB in de gehele provincie mogelijk. Uit de uitgevoerde activiteiten blijkt dat voor vijf gemeenten GGB het meest kansrijk is, namelijk voor De Bilt, Montfoort, Veenendaal, Woerden en Zeist. In Zeist is een voorloper van GGB in uitvoering (Actief Grondwaterbeheer Zeist, zie hieronder). Dit project zou uitgebreid kunnen worden. De gemeente Veenendaal en Woerden onderzoeken momenteel de haalbaarheid van GGB. Wij zijn nauw bij dit onderzoek betrokken. Door middel van communicatie (factsheets en bijeenkomsten), beschikbaar stellen van kennis (inhoudelijk en procesmatig) en financierings-mogelijkheden (subsidie) zetten we ons sterk in om GGB te stimuleren.

Kerngebied GGB gemeente Veenendaal

Knelpunten

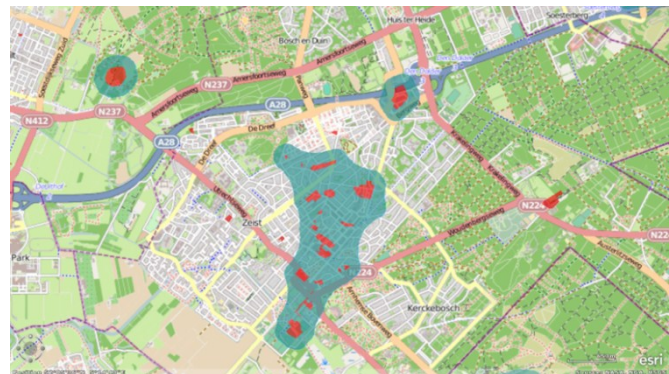
Na het uitvoeren van de verschillende activiteiten signaleren we een aantal knelpunten die de ontwikkeling van GGB in de weg kunnen staan:

- Momenteel blijkt dat door de recessie weinig ruimtelijke ontwikkelingen plaatsvinden binnen de gemeenten en blijkt dat verschillende nieuwbouwprojecten stil liggen. Ruimtelijke ontwikkeling kan financiering genereren om GGB van de grond te krijgen;
- De overheden zijn hard aan het bezuinigen. Dit heeft effect op de beschikbare budgetten en zorgt voor terughoudendheid om GGB op te pakken. Dat terwijl de verkenningsfase van GGB juist relatief veel tijd en geld kost.

Het blijkt dat het aantal gebieden waarvoor GGB een mogelijke oplossing zou zijn, beperkt is. De potentie voor GGB binnen de provincie Utrecht is anno 2014 daarom matig. We verwachten dan ook dat GGB op dit moment geen grote bijdrage gaat leveren aan de voorspelde kostenreductie voor de aanpak van de speedlocaties.

Actief Grondwaterbeheer Zeist

Binnen het intrekgebied van de aan de Bergweg te Zeist gesitueerde grondwaterwinning komen op een aantal locaties verontreinigingen in de bodem voor, variërend van kleine spots tot uitgestrekte verontreinigingspluimen. Deze verontreinigingen zijn in de loop der jaren ontstaan door verschillende bedrijfsmatige activiteiten binnen het gebied. Het betreft met name mobiele grondwaterverontreinigingen. Ontvetting van metalen in metaalbewerkende industrie en het chemisch reinigen van kleding in chemische wasserijen hebben tot deze verontreinigingen geleid.

Grondwaterverontreinigingen in Zeist

De grondwaterwinning aan de Bergweg is sinds 1896 in gebruik. Sinds 1976 is bekend dat de verontreinigingen de winputten hebben bereikt. In 1978 is bij de winning een aanvullende zuivering geïnstalleerd om de verontreinigingen te verwijderen en schoon drinkwater te leveren. Als gevolg van de grondwateronttrekking voor de drinkwaterwinning is in feite een beheerste, stabiele situatie ontstaan. In 2008 is ingestemd met de sanering van de verontreinigingen door zuivering bij de winning en monitoring van de diepe grondwaterverontreinigingen binnen het intrekgebied. Deze integrale aanpak op regionale schaal kan beschouwd worden als een geslaagde voorloper van GGB.

Wat brengt de toekomst?

9. Uitvoering in 2015 en verder

In 2015 continueren we de activiteiten van de huidige periode. Voor de periode daarna voorzien we een meer integrale aanpak van de bodemverontreiniging. Het komende BWM-plan zal hier nader op ingaan.

2015

Vanwege het verschil in de huidige Wbb-budgetperiode (tot 2015) en de looptijd van het Convenant bodem (tot en met 2015), geldt landelijk voor 2015 een aanvullende financiering met de uitgangspunten van de huidige budgetperiode. We blijven voor 2015 daarom werken aan de doelstellingen van het Convenant bodem en zullen doorgaan met de activiteiten van ons huidige programma (zie bijlage 3). Wel verwachten we dat er ten opzichte van de afgelopen jaren in aanloop naar de periode ná 2015 enkele accenten zullen worden verlegd:

- We hebben de afgelopen jaren met name aandacht gehad voor de humane spoedlocaties. Deze aandacht zal verschuiven naar de locaties met verspreidingsrisico's. Aangezien de grondwaterverontreinigingen op deze locaties vaak omvangrijk en complex van aard zijn, is sanering lastig te realiseren. Daarnaast betreft het meestal bedrijfsterreinen en nodigt het huidige economische klimaat niet uit tot investeringen in het milieu;
- Vanwege de problematiek van bovengenoemd punt gaan we meer focussen op een gebiedsgerichte aanpak en minder op een gevalgerichte aanpak. Er zal dus meer aandacht komen voor GGB;
- Daarnaast zullen we meer aandacht besteden aan de locaties waar de verontreinigingen in het grondwater een kwetsbaar object vanuit de Kaderrichtlijn Water (KRW) bedreigen;
- Naast de locaties met verspreidingsrisico's gaan we ook aan de slag met een (weliswaar gering) aantal locaties met mogelijke ecologische risico's. Op een aantal voormalige stortplaatsen zal een maatschappelijke afweging plaatsvinden om vast te stellen of er vanuit natuurwaarden en natuurdoelstellingen een noodzaak bestaat tot het treffen van sanerende maatregelen.

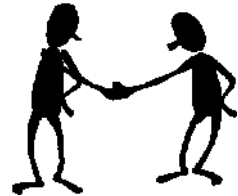
Kwetsbaar object: waterwingebied

Ontwikkelingen na 2015: een nieuw convenant

De afspraken van het huidige Convenant bodem lopen eind 2015 af. De bodemsaneringsoperatie is dan echter nog niet afgerond. Daarom wordt momenteel op landelijk niveau zowel ambtelijke als bestuurlijk overleg gevoerd om te komen tot nieuwe afspraken in een nieuw 'Convenant bodem', met daarin naar verwachting de volgende onderwerpen:

- Aanpak resterende saneringsspoedopgave;
- Financiële middelen;
- Positie van bedrijven;
- Verbreding bodembeleid;
- Taakverdeling overheden (decentralisatie);
- Organisatie van nazorg;
- Kennis en informatie;
- Nieuwe financiële instrumenten;
- Nieuwe wet- en regelgeving.

Men streeft er naar om eind 2014 een nieuw Convenant bodem te ondertekenen.

Herziening Wbb

Op basis van de ontwikkelingen op bodemgebied zal de Wbb worden aangepast. Kernpunten voor deze aanpassing zijn:

- Het bodembeleid ontwikkelt zich van saneringsbeleid naar ruimtelijk en economisch ontwikkelingsbeleid op gebiedsniveau;
- De gevalsbenadering wordt verlaten. Daarvoor in de plaats komt een beheerbenadering, uitgaande van een bodem- en watersysteem, die de koppeling legt met de duurzame ontwikkeling van boven- en ondergrond;
- Borging van de duurzaamheid via kwaliteitsnormen en certificering.

Omgevingswet

Verwacht wordt dat de Wbb nog éénmaal fundamenteel zal worden herzien. Hierna zal de herziene Wbb opgaan in de Omgevingswet. De Omgevingswet is een ingrijpende vernieuwing, maar ook een logisch vervolg op eerder ingang gezette veranderingen met de Waterwet, Wro, Wabo en de Crisis- en herstelwet. De huidige wetgeving is complex en uitgebreid; het omgevingsrecht bestaat uit 40 sectorale wetten, 117 AMvB's en honderden ministeriële regelingen. Het doel van de Omgevingswet is om eenvoudiger, efficiënter en beter aan een duurzame leefomgeving te werken vanuit één gebundelde wet. De Omgevingswet zal in 2018 in werking treden. Inpassing van de Wbb in de Omgevingswet is voorzien voor de periode na 2018.

Doorloop activiteiten

Vanzelfsprekend hebben de genoemde ontwikkelingen gevolgen voor onze activiteiten. Zoals gezegd zal de focus van de aanpak van de spoedlocaties verschuiven van de locaties met humane risico's naar de locaties met ecologische of verspreidingsrisico's. We verwachten dat deze locaties, vanuit de afspraken in een nieuw Convenant bodem, voor 2020 moeten worden aangepakt. De bodemsaneringsoperatie kan daarna overgaan in een bodembeheerfase, waarbij bodemsanering alleen nog plaats zal vinden als gevolg van en in combinatie met ruimtelijke ontwikkelingen. Onze activiteiten voor de aanpak van de spoedlocaties en de voortgang van de bodemsaneringsoperatie zullen dan zo veel mogelijk zijn afgerond.

Waarschijnlijk zal op dat moment (dus na 2020) het beschikbare budget vanuit het Rijk sterk worden ingekrompen. Het is dan echter niet zo dat we geen projecten meer in uitvoering zullen hebben. We weten nu al dat de nazorg voor een aantal projecten tot ver na dat tijdstip zal doorlopen. Hoewel de organisatie van de nazorg als onderwerp in het nieuwe Convenant bodem wordt meegenomen, hebben we wel onze zorgen of het beschikbare budget voldoende is voor een adequate uitvoering van onze nazorgprojecten. Vooralsnog blijft dit dus een punt van aandacht.

10. Inkomsten en uitgaven

Wat hebben onze activiteiten in de huidige programmaperiode gekost? Welk budget hebben we (nog) beschikbaar? En wat verwachten we nog aan inkomsten en uitgaven voor 2014 en 2015?

Realisatie 2010 t/m 2013

Het budget voor uitvoering van het PUC wordt door het Rijk verstrekt als zogeheten Decentralisatie Uitkering Bodem (DUB). Dit DUB-budget is gelabeld Rijksgeuld, bedoeld voor de uitvoering van het PUC. Onderstaand is een overzicht opgenomen van de inkomsten en uitgaven van de huidige periode.

Toegekend budget 2010-2014	€ 7,1 miljoen
Uitgaven 2010-2013	<u>€ 4,0 miljoen</u>
Restant 2010-2013	€ 3,1 miljoen

We hebben tot en met 2013 dus meer dan de helft van het ons toegekende budget besteed.

Beschikbaar en benodigd in 2014 en 2015

We hebben voor 2014 en 2015 het volgende budget beschikbaar:

Restant 2010-2013	€ 3,1 miljoen
Budget 2015	<u>€ 1,2 miljoen</u>
Beschikbaar voor 2014 en 2015	€ 4,3 miljoen

We hebben voorzien dat we aan het einde van de huidige periode enkele grote uitgaven moeten doen, onder andere voor het project Oude Postweg te Austerlitz. Als we de geraamde kosten voor de projecten die we momenteel in uitvoering hebben, op een rij zetten komen we tot het volgende overzicht:

Kostenraming 2014	€ 1,7 miljoen
Kostenraming 2015	<u>€ 2,0 miljoen</u>
Totaal geraamd	€ 3,7 miljoen
Beschikbaar voor 2014 en 2015	<u>€ 4,3 miljoen</u>
Voorzien restant	€ 0,6 miljoen

Conclusie is dat we onze werkzaamheden in de huidige programmaperiode, inclusief 2015, ruim binnen het beschikbare budget uitvoeren. We voorzien op dit moment een restant van € 0,6 miljoen euro voor onvoorziene omstandigheden. Mocht dit DUB-budget uiteindelijk niet worden besteed, dan vloeit dit automatisch door naar de volgende programmaperiode.

Bijlage 1 Begrippenlijst

Afdeling FLO	Afdeling Fysieke Leefomgeving
Afdeling SER	Afdeling Services
Afdeling UFL	Afdeling Uitvoering Fysieke Leefomgeving
Afdeling VEH	Afdeling Vergunningverlening en Handhaving
AGB	Actief Grondwaterbeheer Zeist
BWM-beleidsplan	Bodem-, Water- en Milieubeleidsplan
Convenant bodem	Het bestuurlijke convenant 'Bodemontwikkelingsbeleid en aanpak speedlocaties', dat op 10 juli 2009 door het Rijk, het IPO, de VNG en de Unie van Waterschappen is ondertekend
DUB	Decentralisatie Uitkering Bodem; gelabelde Rijksmiddelen bedoeld voor uitvoering van het PUC
Ecologische risico's	Risico's door bodemverontreiniging voor plant of dier
GGB	Gebiedsgericht grondwaterbeheer
Humane risico's	Risico's door bodemverontreiniging voor de mens
IPO	Interprovinciaal Overleg
I&M	Ministerie van Infrastructuur en Milieu
Kern	Verontreiniging meestal nabij de bron van verontreiniging gelegen, waar de aangetoonde concentraties het hoogst zijn
KRW	Kaderrichtlijn Water
KWO	Koude Warmte opslag
MTR	Midterm Review. IJkmomenten opgenomen in het Convenant bodem
NAVOS	Nazorg voormalige stortplaatsen
Nazorg	Beheer van restverontreinigingen die na sanering in de bodem achterblijven. Bij restverontreinigingen in de grond spreekt met vaak van passieve nazorg (bijvoorbeeld kadastrale registratie), bij restverontreinigingen in het grondwater van actieve nazorg (bijvoorbeeld monitoring)
NO	Nader onderzoek, vaak uitgevoerd om de omvang en risico's van een eerder aangetroffen bodemverontreiniging vast te stellen
ODRU	Omgevingsdienst Regio Utrecht
Pluim	Verontreiniging die zich door de natuurlijke grondwaterstroming vanuit de kern naar de omgeving heeft verspreid. Als gevolg van verdunning en natuurlijke afbraak zijn de aangetoonde concentraties hier meestal veel lager dan in de kern
PUC	Provinciaal Uitvoeringsprogramma Convenant bodem
RUD Utrecht	Regionale Uitvoeringsdienst Utrecht
SP	Saneringsplan
Speedlocatie	Een locatie met risico's voor mens of milieu door de bodemverontreiniging
STRONG	Structuurvisie ondergrond (Rijk)
Team UFB	Team Grondzaken van de afdeling UFL
Team VVB	Team Bodem en Water van de afdeling VEH
Verspreidingsrisico's	Risico's door bodemverontreiniging als gevolg van verspreiding via het grondwater
VNG	Vereniging van Nederlandse gemeenten
VOCI	Vluchtige organische chloorkoolwaterstoffen. Worden veel als ontvettingsmiddelen en oplosmiddelen in de metaalverwerkende industrie en chemische wasserijen gebruikt
Wabo	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
Wbb	Wet bodembescherming
WMN	NV Waterleidingmaatschappij Midden Nederland, voorganger van Vitens
Wro	Wet ruimtelijke ordening
Wtw	Waterwet

Bijlage 2 Status locaties

Tabel 1: Status onderzoeks-, sanerings- en nazorglocaties

Geen vervolg Er is nog wel ernstige bodemverontreiniging aanwezig, maar geen sprake van een spoedlocatie. Of een andere partij is aansprakelijk is voor de vervolgaanpak.

Afgerond Er is geen ernstige bodemverontreiniging aanwezig. Of er is een sanering in voldoende mate uitgevoerd.

ONDERZOEK	UT-code	Status
Bornia Schietbaan	UT031600012	geen vervolg
Maarsseveensevaart 92 Maarssen	UT033300016	geen vervolg
Kokkestraatje Wijk bij Duurstede	UT035200013	geen vervolg
Bunsinglaan 5 Zeist	UT035500238	geen vervolg
Amstelkade 1a Amstelhoek	UT073600151	geen vervolg
Zandpad achterterrein Maarssen	UT033300083	onderzoek verspreiding
Mastwijkerdijk nabij 96 Montfoort	UT033500039	onderzoek verspreiding
Kat Emaille De Beaufortlaan 24 Soest	UT034200011	onderzoek verspreiding
SANERING / NAZORG	UT-code	Status
Ascot De Bilt	UT031000001	geen vervolg
stortplaats Emminkhuizenberg Renswoude	UT033900001	geen vervolg
Stort Wieksloterweg 37C Soest	UT034200085	geen vervolg
Brinkstraat 33 Baarn	UT030800008	afgerond
Kerkstraat 67 Bunschoten/Spakenburg	UT031300003	afgerond
Rijksstraatweg 21 Leersum	UT032600022	afgerond
Molenstraat 12 Renswoude	UT033900002	afgerond
Beatrixstraat 37 Veenendaal	UT034500087	afgerond
Molenstraat Woerden	UT063200049	afgerond
Achter Herenweg 247 Vinkeveen	UT073600018	afgerond
Anthoniedijk stort Maartensdijk	UT033400004	in afronding
Holle Bilt 6 De Bilt	UT031000012	monitoring sanering
DRAVO Bunnik	UT031200002	monitoring sanering
Woudenbergseweg 68 Maarsbergen	UT033200004	monitoring sanering
De Hoek stortplaats Maarssen	UT033300002	monitoring sanering
Oeverweg 4-6 Montfoort	UT033500004	monitoring sanering
Oude Postweg 8A Austerlitz	UT035500050	monitoring sanering
Dagra Bunschoten	UT031300001	monitoring nazorg

Tabel 2: Status NAVOS-locaties

Geen vervolg Er is nog wel ernstige bodemverontreiniging aanwezig, maar geen sprake van een spoedlocatie. Of een andere partij is aansprakelijk is voor de vervolgaanpak.

Afgerond Er is geen ernstige bodemverontreiniging aanwezig. Of er is een sanering in voldoende mate uitgevoerd.

NAVOS SPOED ECOLOGIE	UT-code	Status
Achter Weteringseweg 62 Westbroek	UT033400033	geen vervolg
Bantamlaan Maartensdijk	UT033400035	geen vervolg
Kerkdijk 70 Westbroek	UT033400048	geen vervolg
De Hel Veenendaal	UT034500072	geen vervolg
Heeserspoor-Soesterhoogt Soest	UT034200087	onderzoek eco
Monnickenbosch-Korte Duinen Soestduinen	UT034200088	onderzoek eco
vm stort Ketelweg Veenendaal	UT034500283	onderzoek eco/verspreiding
Krakelingenweg Zeist	UT035500142	onderzoek eco
NAVOS SPOED VERSPREIDING	UT-code	Status
Koppeldijk /Wayensedijk Houten	UT032100037	geen vervolg
Vinkenbuurtweg Maarn	UT033200027	geen vervolg
Nieuwe Weteringseweg Groenekan	UT033400002	geen vervolg
Beukenlaan 7 Soest	UT034200004	geen vervolg
Albert Cuyplaan Soest	UT034200089	geen vervolg
Baarnseweg 37 Bosch en Duin	UT035500123	geen vervolg
Achthoven Oost Montfoort	UT033500034	afgerond
Stortplaats Mastwijkdijk	UT033500037	onderzoek verspreiding

Tabel 3: Status voormalige gasfabrieksterreinen

Geen vervolg Er is nog wel ernstige bodemverontreiniging aanwezig, maar geen sprake van een spoedlocatie. Of een andere partij is aansprakelijk is voor de vervolgaanpak.

Afgerond Er is geen ernstige bodemverontreiniging aanwezig. Of er is een sanering in voldoende mate uitgevoerd.

VOORMALIGE GASFABRIEKEN	UT-code	Status
Gasfabriek Baarn	UT030800001 en UT030800070	afgerond geen vervolg
Van Rijkevorselstraat Driebergen	UT031600080	geen vervolg
Blikkenburg Zeist	UT035500082	geen vervolg
Westdam 1-3 Woerden	UT063200061	geen vervolg
Hofplein Vianen (ISV)	ZH062000007	geen vervolg
Kerkewijk Veenendaal	UT034500003	afgerond
Hooglandse Jaagpad Nieuwegein	UT035300001	afgerond
Geiserlaan Zeist	UT035500001	afgerond
Oranjestraat Woerden	UT063200005	afgerond

Bijlage 3 Lijst locaties 2015 (en verder)

ALGEMEEN		
Monitoring programma bodemsanering		algemeen
Aanpak spoedlocaties		algemeen
Aanpak signaleringslijst		algemeen
Subsidie bodemsanering		algemeen
Stimulering GGB		algemeen
NAVOS algemeen		algemeen
Spoedlocaties onderzoek / sanering		algemeen
ONDERZOEK		
Zandpad achterterrein Maarssen	UT033300083	onderzoek verspr.
Mastwijkerdijk nabij 96 Montfoort	UT033500039	onderzoek verspr.
Kat Emaille De Beaufortlaan 24 Soest	UT034200011	onderzoek verspr.
SANERING / NAZORG		
Anthoniedijk stort Maartensdijk	UT033400004	in afronding
Holle Bilt 6 De Bilt	UT031000012	monitoring sanering
DRAVO Bunnik	UT031200002	monitoring sanering
Woudenbergseweg 68 Maarsbergen	UT033200004	monitoring sanering
De Hoek stortplaats Maarssen	UT033300002	monitoring sanering
Oeverweg 4-6 Montfoort	UT033500004	monitoring sanering
Oude Postweg 8A Austerlitz	UT035500050	monitoring sanering
Dagra Bunschoten	UT031300001	monitoring nazorg
NAVOS SPOED ECO		
Heeserspoor-Soesterhoogt Soest	UT034200087	onderzoek eco
Monnickenbosch-Korte Duinen Soestduinen	UT034200088	onderzoek eco
vm stort Ketelweg Veenendaal	UT034500283	onderzoek eco/verspreiding
Krakelingenweg Zeist	UT035500142	onderzoek eco
NAVOS SPOED VERSPREIDING		
Stortplaats Mastwijkerdijk	UT033500037	onderzoek verspreiding
WATERBODEMS		
sanering Vecht/zijwateren van de Vecht	UT032900146	bijdrage sanering

Bijlage 4 Programmamedewerkers

Binnen team Grondzaken (UFB) van de afdeling Uitvoering Fysieke Leefomgeving (UFL) werken de volgende medewerkers aan het PUC:

Paul van Straaten	projectleider, GGB, onderzoek, sanering en nazorg
Jacqueline Adelaar	projectmedewerker, ondersteuning bedrijfsvoering en financiën
Gineke van Bergen	programmamanager
Roy Samson	bestuurlijk juridisch adviseur
Alex de Jong	projectleider, aanpak speedlocaties, stimulering derden, voortgangsrapportage PUC
Aernoud Pasop	projectleider, GGB, NAVOS, gasfabrieksterreinen, onderzoek, sanering en nazorg
Reinier Besemer	projectleider, NAVOS, waterbodems
Youri den Otter	projectleider, aanpak speedlocaties, NAVOS, stimulering derden

